

Urząd
Zamówień
Publicznych

Aspekty społeczne w przepisach ustawy Prawo zamówień publicznych – wprowadzenie

Katarzyna Ołdak-Bułanowska
Warszawa, dn. 24 listopada 2016 r.

Plan prezentacji

Regulacje dotyczące uwzględniania aspektów społecznych w poszczególnych elementach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego określone w **ustawie Prawo zamówień publicznych**:

1. Przesłanki wykluczenia wykonawców z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o charakterze społecznym
2. Zamówienia zastrzeżone na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy Pzp
3. Opis przedmiotu zamówienia uwzględniający aspekty społeczne:
 - a) wymagania w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych lub projektowanie dla wszystkich użytkowników,
 - b) wymagania zatrudnienia na podstawie umowy o pracę,
 - c) pozostałe wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie uwzględnienia aspektów społecznych m.in. integracji społecznej i zawodowej osób z grup marginalizowanych.

Plan prezentacji c.d.

Regulacje dotyczące uwzględniania aspektów społecznych w poszczególnych elementach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego określone w ustawie Prawo zamówień publicznych c.d.:

4. Oznakowania społeczne w opisie przedmiotu zamówienia oraz kryteriach oceny ofert
5. Pozacenowe kryteria oceny ofert dotyczące aspektów społecznych
6. Elementy społeczne przy ocenie oferty pod kątem rażąco niskiej ceny
7. Zamówienia zastrzeżone na usługi społeczne, zdrowotne i kulturalne

Nowelizacja ustawy Pzp

Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (weszła w życie **28 lipca 2016 roku**)

Nowelizacja wprowadziła zmiany:

- związane z wdrożeniem do prawa polskiego **dyrektywy klasycznej 2014/24/UE** oraz **dyrektywy sektorowej 2014/25/UE**
- będące reakcją na **problemy pojawiające się na krajowym rynku zamówień publicznych**
- obydwie typy zmian dotyczą **tzw. aspektów społecznych w zamówieniach publicznych.**

Przesłanki wykluczenia wykonawców o charakterze społecznym

- Dziela się na **obligatoryjne oraz fakultatywne**
- Obligatoryjne są stosowane w każdym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, niezależnie od woli zamawiającego
- Aby zwiększyć społeczną wiarygodność wykonawcy można zastosować przesłanki fakultatywne
- Aspekt społeczny uwzględniony jest poprzez sankcjonowanie – uniemożliwienie ubiegania się o zamówienia publiczne – wykonawców, którzy dopuścili się nieprawidłowych społecznie zachowań.

Przesłanki wykluczenia wykonawców o charakterze społecznym

Art. 24 ust. 1 pkt 13, 14 oraz 15

Przesłanki obligatoryjne - podstawy:

- Prawomocne skazanie za **przestępstwo handlu ludźmi** (art. 189 Kodeksu karnego) **oraz przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową** (art. 218-220 Kodeksu karnego)
- Prawomocny wyrok sądu lub ostateczna decyzja administracyjna o **zaleganiu z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne**, chyba że wykonawca dokonał płatności należnych podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne wraz z odsetkami lub grzywnami lub zawarł wiążące porozumienie w sprawie spłaty tych należności

Przesłanki wykluczenia wykonawców o charakterze społecznym

Art. 24 ust. 5 pkt 5-8

Przesłanki fakultatywne – podstawy:

- Prawomocne skazanie za **wykroczenie przeciwko prawom pracownika**, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny nie niższą niż 3000 złotych;
- Ostateczna decyzja administracyjna o **naruszeniu obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy, lub przepisów o zabezpieczeniu społecznym**, jeżeli wymierzono tą decyzją karę pieniężną nie niższą niż 3000 złotych;
- **Naruszenie obowiązków dotyczących płatności podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne**, co zamawiający jest w stanie wykazać za pomocą stosownych środków dowodowych, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 15, chyba że wykonawca dokonał płatności należnych podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne wraz z odsetkami lub grzywnami lub zawarł wiążące porozumienie w sprawie spłaty tych należności.

Zamówienia zastrzeżone

Artykuł 22 ust. 2

Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się **wyłącznie zakłady pracy chronionej oraz inni wykonawcy**, których działalność, lub działalność ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, obejmuje **społeczną i zawodową integrację osób** będących członkami grup społecznie marginalizowanych, w szczególności:

- 1) **osób niepełnosprawnych,**
- 2) **bezrobotnych,**
- 3) **osób pozbawionych wolności lub zwalnianych z zakładów karnych,**
- 4) **osób z zaburzeniami psychicznymi,**
- 5) **osób bezdomnych,**
- 6) **osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,**
- 7) **osób do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia,**
- 8) **osób będących członkami mniejszości znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych.**

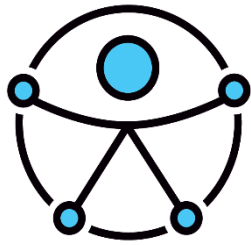
2a. Zamawiający określa minimalny procentowy wskaźnik zatrudnienia osób należących do jednej lub więcej kategorii, o których mowa w ust. 2, nie mniejszy niż **30%**, osób zatrudnionych przez zakłady pracy chronionej lub wykonawców albo ich jednostki, o których mowa w ust. 2

Zamówienia zastrzeżone

- **Rozszerzenie grupy podmiotów** – zakłady pracy chronionej oraz inni wykonawcy, których działalność, lub działalność ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, obejmuje społeczną i zawodową integrację osób będących członkami grup społecznie marginalizowanych
- Wsparciem objęta **szersza grupa tzw. osób marginalizowanych**: osoby niepełnosprawne, bezrobotne, pozbawione wolności lub zwalniane z zakładów karnych, z zaburzeniami psychicznymi, bezdomne, posiadające status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, posiadające status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, będące członkami mniejszości znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będące członkami mniejszości narodowych i etnicznych
- **Obniżenie wymaganego wskaźnika zatrudnienia** osób z grup marginalizowanych z 50% **do 30%** - uprawnienie zamawiającego w zakresie podwyższenia wskaźnika zatrudnienia

Opis przedmiotu zamówienia – Dostępność dla osób niepełnosprawnych lub projektowanie dla wszystkich użytkowników

Projektowanie dla wszystkich jest projektowaniem biorącym pod uwagę różnorodność potrzeb ludzkich, uczestniczenie w życiu społecznym i równouprawnienie. Celem Projektowania dla wszystkich jest stworzenie wszystkim ludziom równych szans brania udziału we wszystkich dziedzinach życia. Aby cel ten został osiągnięty, otaczająca nas architektura, przedmioty codziennego użytku, usługi, kultura i informacja- krótko mówiąc, wszystko co jest wyprodukowane przez ludzi i dla ludzi - musi być dostępne i przystosowane dla każdej osoby w naszym społeczeństwie z możliwością adaptacji do zmian jakie progresywnie następują u każdego człowieka.*

Projektowanie dla wszystkich/projektowanie uniwersalne jest pojęciem szerszym niż dostępność dla osób niepełnosprawnych i zwykle powinno uwzględniać potrzeby osób z niepełnosprawnościami ale nie wyklucza potrzeby dodatkowej pomocy technicznej jeżeli przedmiot/usługa jest skierowana tylko dla osób niepełnosprawnych.

Opis przedmiotu zamówienia – Dostępność dla osób niepełnosprawnych lub projektowanie dla wszystkich użytkowników

Art. 29 ust. 5 oraz ust. 6 ustawy

*W przypadku zamówień przeznaczonych **do użytku osób fizycznych, w tym pracowników zamawiającego**, opis przedmiotu zamówienia sporządza się z uwzględnieniem **wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych lub projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników.***

*W przypadku gdy wymagania, o których mowa w ust. 5, **wynikają z aktu prawa Unii Europejskiej**, przedmiot zamówienia, w zakresie projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, **opisuje się przez odesłanie do tego aktu.***

Opis przedmiotu zamówienia – Dostępność dla osób niepełnosprawnych lub projektowanie dla wszystkich użytkowników

Art. 30 ust. 8 oraz ust. 9 ustawy – zasady generalne przy opisie przedmiotu zamówienia

W przypadku **zamówień na roboty budowlane** zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia wymagane cechy materiału, produktu lub usługi, odpowiadające przeznaczeniu zamierzonemu przez zamawiającego, w szczególności:

- 1) wymaga, **adekwatnie do przedmiotu zamówienia, dostosowania projektu do potrzeb wszystkich użytkowników, w tym zapewnienia dostępności dla osób niepełnosprawnych;**

W przypadku **zamówień na dostawy lub usługi**, zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia wymagane cechy produktu lub usługi, w szczególności:

- 1) wymaga, **adekwatnie do przedmiotu zamówienia, dostosowania projektu do potrzeb wszystkich użytkowników, w tym zapewnienia dostępności dla osób niepełnosprawnych.**

Opis przedmiotu zamówienia – Wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

Art. 29 ust. 3a ustawy

Zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia **na usługi lub roboty budowlane** wymagania zatrudnienia przez **wykonawcę lub podwykonawcę** na podstawie umowy o pracę osób wykonujących wskazane przez zamawiającego czynności w zakresie realizacji zamówienia, **jeżeli wykonanie tych czynności polega na wykonywaniu pracy w sposób określony w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.)**

Szczegóły dotyczące przedmiotowej klauzuli – czynności, dokumentowanie, kontrola i sankcje - muszą zostać określone w SIWZ zgodnie z **artykułem 36 ust. 2 pkt. 8a.**

Opis przedmiotu zamówienia – Wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

Artykułem 22 paragraf 1 Kodeksu pracy

Poprzez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do **wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę**, a pracodawca - **do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem**. Zatrudnienie w wyżej wskazanych warunkach jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy.

Co do zasady, pracowniczy charakter mogą mieć:

- czynności wykonywane przez personel sprzątający (czynności sprzątania),
- czynności świadczenia usług ochrony,
- czynności informatyczne (np. polegające na usłudze help-desku).

Pozostałe aspekty społeczne w opisie przedmiotu zamówienia

Art. 29 ust. 4 ustawy Pzp

Zamawiający ma do wyboru szeroki katalog dodatkowych wymagań odnoszących się do realizacji zamówienia w zakresie tzw. **aspektów społecznych takich jak na przykład:**

- promocja godnej pracy poprzez np. wymagania minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- poszanowanie praw człowieka i prawa pracy np. poprzez wskazanie na wymagania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zakazu pracy dzieci,
- wsparcie społecznego włączenia np. poprzez wymóg ustanowienia szkoleń związanych z przedmiotem zamówienia dla osób realizujących zamówienie publiczne,
- promocja równych szans np. poprzez promocję elastycznego czasu pracy.

Pozostałe aspekty społeczne w opisie przedmiotu zamówienia – klauzula prozatrudnieniowa

Art. 29 ust. 4 ustawy Pzp

Ustawodawca podkreślił tzw. **wymagania prozatrudnieniowe**:

„Zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia wymagania związane z realizacją zamówienia (...) w szczególności dotyczące zatrudnienia:

- 1) bezrobotnych,*
- 2) młodocianych w celu przygotowania zawodowego,*
- 3) osób niepełnosprawnych,*
- 4) innych osób niż określone w pkt 1, 2 lub 3, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.”*

Szczegóły dotyczące przedmiotowej klauzuli – liczba osób, dokumentowanie, kontrola, sankcje - muszą zostać określone w SIWZ zgodnie z **artykułem 36 ust. 2 pkt. 9.**

Oznakowania społeczne

Art. 30a ustawy

W przypadku **zamówień o szczególnych cechach**, zamawiający może określić w **opisie przedmiotu zamówienia w kryteriach oceny ofert lub w warunkach realizacji zamówienia określone oznakowanie**, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) wymagania dotyczące oznakowania **dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia**, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia;
- 2) wymagania dotyczące oznakowania są oparte na **obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach**;
- 3) warunki przyznawania oznakowania **są przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty**, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe;
- 4) oznakowania **są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron**;
- 5) wymagania dotyczące oznakowania **są określane przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o oznakowanie nie może wywierać decydującego wpływu**.

Oznakowania społeczne

Podstawowe zasady:

- Akceptacja **wszystkich innych środków dowodowych** potwierdzających wymagania określone przez zamawiającego poprzez wskazanie na określoną etykietę.
- Zamawiający **może wymagać określonych elementów** składających się na dane oznakowanie jeżeli nie wymaga wszystkich

oraz

- **Nie może wymagać oznakowania jako takiego jeżeli posiada ono kryteria (elementy) które nie są związane z przedmiotem zamówienia.** Wtedy opisuje przedmiot zamówienia odwołując się tylko do tych elementów, które są związane z przedmiotem zamówienia i są odpowiednie do określenie cech zamawianych robót, dostaw i usług.

Aspekty społeczne w pozacenenowych kryteriach oceny ofert

Art. 91 ust. 2 ustawy Pzp

*Kryteriami oceny ofert są cena lub koszt albo cena lub koszt i **inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia**, w szczególności:*

(...)

aspekty społeczne, w tym:

- **integracja zawodowa i społeczna osób, o których mowa w art. 22 ust. 2** – istotne jest ograniczenie do osób zaangażowanych w realizację zamówienia,
- **dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników** np. jako kryterium oceniana jest wartość powyżej minimum wymaganego w ramach opisu przedmiotu zamówienia.

Elementy społeczne przy ocenie ofert pod kątem rażąco niskiej ceny

Art. 90 ust. 1 ustawy

Jeżeli zaofferowana cena lub koszt, lub ich istotne części składowe, **wydają się rażąco niskie w stosunku do przedmiotu zamówienia** i budzą wątpliwości zamawiającego co do możliwości wykonania przedmiotu zamówienia zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego lub wynikającymi z odrębnych przepisów, zamawiający zwraca się o udzielenie wyjaśnień, w tym złożenie dowodów, dotyczących wyliczenia ceny lub kosztu, w szczególności w zakresie:

- (...) **kosztów pracy**, których wartość przyjęta do ustalenia ceny nie może być niższa od **minimalnego wynagrodzenia za pracę*** ustalonego na podstawie art. 2 ust. 3-5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę
- **pomocy publicznej** udzielonej na podstawie odrębnych przepisów.
- wynikającym z **przepisów prawa pracy i przepisów o zabezpieczeniu społecznym**, obowiązujących w miejscu, w którym **realizowane jest zamówienie**;
- **powierzenia wykonania części zamówienia podwykonawcy.**

* Od 1.01.2017 roku minimalne wynagrodzenie za prace wyniesie 2000 zł brutto, a minimalna stawka godzinowa 13,00 zł brutto.

Specjalny reżim zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi

Rozdział 6 ustawy Pzp

Nowa procedura udzielania zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi, gdy wartość zamówienia jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty:

- 750 000 euro – w przypadku zamówień klasycznych udzielanych na zasadach ogólnych czyli de facto wszystkich zamówień oprócz zamówień sektorowych lub zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa;
- 1 000 000 euro – w przypadku zamówień sektorowych.

Art. 138o ustawy

Poniżej powyższych progów procedura przygotowana przez zamawiającego przy poszanowaniu zasady przejrzystości, w szczególności poprzez obowiązkową publikację ogłoszenia o zamówieniu oraz informacji o udzieleniu zamówienia, **zasady obiektywizmu i niedyskryminacji**.

Stosuje się do zamówień:

na usługi wskazane w sposób wyczerpujący **w załączniku XIV do dyrektywy 2014/24/UE i załączniku XVII do dyrektywy 2014/25/UE.**

Specjalny reżim zamówień zastrzeżonych na usługi społeczne, zdrowotne oraz kulturalne

Art. 138p ustawy Pzp

Zamawiający **może zastrzec** w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia na wybrane **usługi zdrowotne, społeczne oraz kulturalne** mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) celem ich działalności jest **realizacja zadań w zakresie użyteczności publicznej związanej ze świadczeniem tych usług oraz społeczna i zawodowa integracja osób**, o których mowa w art. 22 ust. 2 ustawy Pzp;
- 2) **nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych** oraz **nie przeznaczają zysku do podziału** między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników;
- 3) struktura zarządzania nimi lub ich struktura własnościowa opiera się na **współzarządzaniu** w przypadku spółdzielni, **akcjonariacie pracowniczym** lub zasadach **partycypacji pracowników**, co wykonawca określa w swoim statucie;
- 4) w ciągu **ostatnich 3 lat** poprzedzających dzień wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na usługi społeczne **nie udzielono im zamówienia** na podstawie tego przepisu przez tego samego zamawiającego.

W przypadkach, o których mowa w ust. 1, **umowa** w sprawie zamówienia publicznego **nie może zostać zawarta na okres dłuższy niż 3 lata**.

Dziękuję za uwagę

www.uzp.gov.pl

